

Wetenschappelijke Kerngroep | 6 oktober 2023

Bijlage 1
Verslag Wetenschappelijke kerngroep
2 juni 2023

Wetenschappelijke kerngroep 2 Juni 2023 – 12:00

Locatie: Waterbouwkundig Laboratorium, Berchemlei 115, 2140 Antwerpen

Aanwezig:

Jan Mees, Colin Janssen, Bart Deronde, Karolien Van Puyvelde, Pieter Rauwoens, Peter Landschützer, Jana Asselman, Tina Mertens, Emma Coulebier, Karim Bellafkih, Griet Neukermans, Gert Verreet, Tom Lenaerts, Chantal Martens, Wieter Boone, Nancy Fockedeey (verslaggever)

Verontschuldigd:

Hans Polet, Filip Meysman, Gert Jan Weltje, Jan Seys, Marnix Pieters, Gudrun De Boeck, Tom Van Der Stocken, Inge Genné

Agenda

12:00 – 13:00: Rondleiding en uitleg Waterbouwkundig Laboratorium

13:00 – 14:00: Lunch

14:00 – 17:00: Wetenschappelijke kerngroep

1. Goedkeuring agenda en eventuele bijkomende punten vanwege de leden

Voorzitter Colin Janssen bedankt Karim Bellafkih voor de ontvangst, rondleiding en lunch die voor de vergadering aangeboden werd. Colin Janssen verwelkomt ook alle aanwezigen van de kerngroep en opent de vergadering. Voorstel om puntje rond JPI Ocean & SBEP door Gert Verreet als eerste te behandelen. Er werden geen bijkomende punten aan de agenda toegevoegd. De agenda wordt goedgekeurd door de aanwezigen.

2. Verslag vergadering kerngroep van 17 maart 2023: goedkeuring en overlopen actiepunten (Bijlage 1)

Jan Mees overloopt de actiepunten van het verslag van de vorige vergadering.

➔ Actiepunt: Er wordt bekeken of er eventuele nieuwe invullingen kunnen zijn voor de Ostend Working Group

Peter Landschützer heeft Karen gecontacteerd met een nieuw topic. Zie agendapunt 6.

➔ Actiepunt: Het Charter Dienstverlening wordt openbaar op de VLIZ-website geplaatst voor transparantie.

Op de (nieuwe) VLIZ-website is het charter dienstverlening te vinden (zie: <https://vliz.be/nl/wie-we-zijn/over-vliz/missie-visie>), aangevuld werd met de tabel met criteria waarop we de gunning baseren.

Er waren geen verdere opmerkingen op het verslag en deze werd dan ook goedgekeurd.

3. Update JPI Oceans & SBEP (*Gert Verreet*) - zie Bijlage 5

Met de start van het financieringsprogramma Horizon Europe was het onduidelijk waar de JPI's daartegenover zouden komen te staan. Het was de wens van sommige dat JPI's opgedoekt of op non-actief zouden worden gesteld. JPI Ocean is - als enige JPI - een 'legal entity' geworden, een vzw onder Belgische wetgeving (AISBL). Is ondertussen ook de lead in het SBEP project (WP5: communicatie, dissimulatie en Ocean Literacy), en is de host voor de 'Brussels Cellule' (liaison kantoor, Noorwegen).

Gert Verreet geeft een overzicht van de lopende joint actions: zie <https://www.jpi-oceans.eu/en/joint-actions>. Aquatic pollutants (met ILVO, ULg, KU Leuven). Blue BioEconomy (met VLAIO, UGent en KU Leuven). Blue Carbon (nieuw! mogelijk komt er een bijdrage vanuit België/Vlaanderen). Changing Marine Lightscapes (geen Belgische deelname). Climate Science for Oceans (met UCL). Cumulative effects of human activities (KBIN). Ecological Aspects of Deep-Sea mining (nieuwe fase2, met BE ondersteuning, moet nu op Vlaamse regering komen). Ecological Aspects of Microplastics (momenteel in onderhandeling). Food and Nutrition Security (niet aan deelgenomen). Science for Good Environmental Status (vnl. federaal). Underwater noise (funding door Belspo, KNIB). Munition in the Sea (politieke declaratie opgewekt, maar bilaterale onderhandelingen nodig).

Na consulatie op de WetCom van oktober werden twee nieuwe topics weerhouden: Marina network en Offshore groundwater. Interesse getoond door België voor beide.

Vraag om een High Level foresight process te organiseren onder Belgisch EU-voorzitterschap (jan-jun 2024)

De presentatie toont de verdeling van de pre-proposals voor de eerste SBEP-call over de topics heen. Maar vanuit België werden maar 10 pré-proposals ingediend (dat is weinig!). Jan Mees stelt voor dat de De Blauwe Cluster daar extra promotie rond maakt. Gert Verreet zal het meenemen en hoopt dat er meer thema's vanuit de BANOS-programma zullen mee opgenomen worden.

4. Informatieve bijlagen overlopen - Bijlage 2

De informatieve bijlagen werden al verleden week geleden bezorgd aan de leden van de Kerngroep. Als er hierover opmerkingen of bedenkingen zijn, is Jan Mees steeds bereid om extra informatie te geven. Hij haalt er zelf enkele lokale events uit: [Buurtdag InnovOcean Campus](#) (700 bezoekers), [Pint of Science](#) (75 deelnemers) en publieksevenement voor [300 jaar Oostendse Compagnie](#) (21.11.2023) – zie ook artikel hierover in [De Grote Rede #57](#).

Colin Janssen voegt toe dat de Pint of Science doorging in het kader van de eerdere vraag van de kerngroep om op WereldOceaanDag iets gezamenlijk te doen als mariene onderzoeksgemeenschap. Colin Janssen stelt dat dit bij herhaling ev. in een andere formule kan met meer impact. Griet Neukermans vraagt of ze thema's voor Pint of Science kunnen voorstellen bij herhaling. Nancy Fockedey duidt dat de gezamenlijke actie met de MOG's door VLIZ zich vooral richtte op het [persbericht \(+video\)](#), en dat de Pint of Science daarvan slechts een 'lokaal' aanhangsel was – een globaal initiatief waar VLIZ af en toe aan meedoet en extra zichtbaarheid geeft voor de MOGs. Het aantal

deelnemers van deze formule (wetenschap in een bar) is kwantitief typisch laag, maar de dichte interactie met de deelnemers heeft ons inziens een grote kwalitatieve impact.

Jan Mees duidt enkele grote internationale evenementen die op ons afkomen (zie P11-12):

- 2024 – [40 years of EcoPath](#): club van modellers die een open source model voor ecologische modellering (marien en aquatisch milieu) gebruiken en ontwikkelen. Een consortium waar VLIZ toe bijtreedt. Als mensen willen bijtreden. **Actiepunt:** [Website Ecopath](#) opnemen in verslag.
- 2025 – [IKUWA8](#) (internationale conferentie rond maritiem erfgoed)
- 2026 – Wereldcongres voor Mariene Biodiversity, in concertgebouw in Brugge (bod van België is aanvaard: http://www.iabo.org/?page_id=645)

Lopende projecten en projecten in aanvraag zitten in een aparte bijlage (maar zijn confidencieel). Contacteer Jan Mees bij vragen of als men aansluiting wil zoeken bij een van deze projecten.

5. Nieuwe aankopen VLIZ – Bijlage 2 c

Tina Mertens verduidelijkt met een presentatie enkele nieuwe aankoopdossiers.

De **nieuwe werkboot** is in volle opbouw. Zal varen onder de naam [Abbé Mann](#); onder de categorie 'SCIENCE'. Die zal werk verrichten aanvullend aan de RIB Zeekat (kustnabij werkzaam, bij duikopdrachten, bij ruwer weer ook werkzaam...) met eigen VLIZ-bemanning als piloten. Eind 2023 kunnen we dit vaartuig in ontvangst nemen, en begin 2024 is de indiensttreding gepland.

De **nieuwbouw bij het Marien Station Oostende** (MSO) is voorzien om tegen juni opgeleverd te zijn, met een duinaanleg en trappen naar het droogdok. Op de VLIZ-ledendag van 23.06.2023 zal het gebouw in primeur te bezoeken zijn voor onze leden. Deze nieuwbouw zorgt voor een enorme vergroting van de beschikbare ruimte, waardoor we onze activiteiten kunnen diversifiëren. Hierdoor zal bijvoorbeeld een labo in loods 2 kunnen opengesteld worden voor educatie.

Het **tweede woonhuis** op MSO zal worden afgebroken. Een nieuw kantoorgebouw werd ontworpen door hetzelfde architectenbureau. Onderaan zijn er meeting rooms en boven kantoren ingepland. Het ontwerp maakt dat de bunker beter zichtbaar zal zijn vanop straat.

In het kader van de investeringen in het kader van de **Brexit Adjustment Reserve** (BAR-middelen) heeft het VLIZ twee projecten ingediend die beiden zijn goedgekeurd. Ze lopen met een heel kort tijdsplan, de rapportage is voorzien tegen eind 2023.

- BAR-project 1: **Kustvloot** (ILVO en VLIZ). Vooral aankoop van echosounders, om metingen te doen van bezenderde soorten.
- BAR-project 2: **VLIZ-Ocean Innovation Space mariene robotica** (VLIZ). Aankoop van een nieuw onbemand oppervlaktevaartuig (USV). Verder zal ook een nieuwe meetboei worden aangekocht voor mariene koolstofobservaties en extra sensoren. Ook zal een staalnamerobot voor e-DNA het robot-team vervoegen (naast de RoCSi die het VLIZ momenteel al in bezit heeft). Ook is in de nieuwbouw van het Marien Station Oostende met deze financiering een testlocatie voor sensoren voorzien en een wetenschapshaven in het visserijdok bestaande uit een vlottend ponton met een kraan op de wal voor de werkboot en de nieuwe USV.

Wieter Boone stelt in primeur de nieuwe USV voor. Maar begint met het duiden van het nut van Marine Robotics (MR). Algemeen maken ze observaties in hogere resolutie mogelijk, daar waar mensen niet kunnen komen. Ze zorgen voor een efficiënter gebruik van scheeptijd. Verschillende robots kan je ook doen samenwerken (zoals bvb. de laatste [multirobot expeditie in Middellandse Zee](#)). Ook om hiaten op te vullen van andere meetsystemen (ARGO's in kustzeeën).

Het plan is om een long-range North Sea-proof USV aan te kopen die geschikt is voor wetenschappelijk onderzoek en innovatie met o.a. een eigen propulsiesysteem, een systeem voor 'situation awareness' van de USV, en sensoren die gebruikt kunnen worden voor onderzoek. Onze keuze is gevallen voor de **MARINER X** (VLIZ zal daarmee uniek zijn in Europa). Is een USV met een drone platform. Meerdaagse campagnes zijn mogelijk vanuit Oostende of elders. Ook geschikt voor robot-robot-interactie (vb. met 2 gliders of argofloat te combineren). Het VLIZ plant wel nog nieuwe sensoren en ontwikkelingen ter verhoging van de autonomie. De communicatie zal altijd *in real-time* mogelijk zijn, ook *over the horizon*. Dit zal een nieuwe manier zijn om aan mariene onderzoek te doen! Exciting times! Tegen eind 2023 opgeleverd.

Jan Mees vraagt de aanwezigen op deze vergadering wel om het nieuws rond de nieuwe USV nog even met enige discretie te behandelen, omdat er binnenkort een persbericht zal verschijnen (i.s.m. het bedrijf).

6. Filantropie Update - Bijlage 3

Tina Mertens excuseert Karen rappé en geeft in haar plaats een update over de Filantropie.

Er is een **travel grant** voorzien voor het bijwonen van de Blue Science & Technology Summer Training (georganiseerd door UGent en KU Leuven). Voor een student bij een van de 4 universiteiten waarmee VLIZ een samenwerking heeft. Deze beslissing viel zeer last-minute, mogelijks geeft dit problemen bij verkrijgen van een visum. Nadien zullen we evalueren, en ev. herhalen. We proberen ook een erkenning te verkrijgen voor deze actie van de Ocean Decade (m.m.v. Juana Jimenez en Ann-Katrien Lescauwaet). Jana Asselman vult aan dat deze summer course nu nog wordt ontwikkeld door UGent en KU Leuven. Het is de bedoeling om deze volgend jaar ook met UAntwerpen en VLIZ mee te organiseren. De cursus wordt zeer gesmaakt, met o.a. sprekers door EU, DEME en een bezoek aan een offshore windmolenpark. Griet Neukermans zal met Jana verder bespreken hoe ev. het voorstel om een summer school rond Ocean Color te organiseren (i.s.m. Ville-Franche) hierbij te doen aansluiten.

Nieuw idee om de **Prijs Dr. Edouard Delcroix** van Hydro vzw als een BMRI-beurs (met hoger bedrag, voor post-docs) verder te zetten in het thema Ocean and Human Health.

Peter Landschützer duidt dat hij aan Karen het voorstel heeft gedaan om als nieuw thema voor de **Ostend Working Group** (zie één van de actiepunten van vorige vergadering) te werken rond **Coastal Climate Change**. Het voordeel van de eerste Ostend Working Group was dat die mensen samenbracht die anders nooit samenkwamen. Deze nieuwe werkgroep zal mensen uit de chemie, fysica en biologie samenbrengen om beide klimaatthema's (opwarming en verzuring) te behandelen. Dit om de uitdagingen van de toekomst te bespreken, rond verschillende schalen en de 'compound extremes' in de Noordzee te bekijken. Het resultaat kan van belang zijn voor het beleid en voor de Blauwe Economie.

Griet Neukermans: Zou je je hierbij enkel beperken tot de Noordzee? Peter Landschützer bevestigt, om het toch wat af te bakenen. Jana Asselman: Heb je al een idee van de uit te nodigen experts? Kunnen we daarbij helpen? Ev. kan je overwegen om een internationale call (april) van FWO te benutten? Peter Landschützer stelt voor om te beginnen met Belgische experts en dat hij daarin de lead neemt. De leden van de kerngroep scharen zich achter dit voorstel.

Tina Mertens vult nog aan dat VLIZ best een call lanceert om thema's voor een volgende Ostend Working Group te selecteren.

Tina Mertens vervolgt de presentatie met een update met betrekking tot de **ethische code** voor het ontvangen van giften; welke kunnen we ontvangen en welke niet. Er is nu een stappenplan om te doorlopen, telkens als een donor zich aanbiedt. Alsook een integriteitstoets voor grote sponsoring. Telkens zal ook een contract/intentieverklaring ondertekend worden. Tevens zijn regels uitgeklaard rond de intellectuele eigendomsrechten voor de verschillende formats, nl. sponsorcontracten (>5k) en schenkingen (>10k). Zie de infografiek in bijlage rond de workflow bij inkomsten. Let erop dat in de procedure vaak een consultatie van de Wetenschappelijke Kerngroep ingesloten zit, om die vervolgens te laten goedkeuren door het VLIZ Bestuur.

➔ **Actiepunt voor leden van de Kerngroep:** graag ontvangen we nog opmerkingen en suggesties op deze ethische code, zodat we deze tegen de meeting van oktober kunnen afkloppen.

Ondertussen is er ook een aanvraag tot erkenning van De Zee als Goed Doel als **Grant Making Facility kader van de Ocean Decade** lopende.

7. Mission Kick-off meeting Hamburg Baltic & North Sea Lighthouse - Bijlage 4

Chantal Martens geeft een toelichting over de Europese Mission "Restore Our Ocean & Waters". Missions zijn instrumenten om grote uitdagingen aan te pakken (er zijn er vijf, o.a. rond kanker, klimaat en ook rond de oceaan). Is van start gegaan in 2021. Deel 2021-2025: zogenaamde "ontwikkelings- en proeffase" waar strategieën ontwikkeld worden en piloten opgestart – met stevige financiering. Deel 2025-2030: opschalen van de oplossingen en acties.

Er worden in totaal vier "Lighthouse Areas" aangeduid waar een specifiek meetbaar doel van de missie wordt getest. Voor de Baltic and North Sea (een van deze vier Lighthouse areas) is het geselecteerde thema om de blauwe economie duurzaam, koolstofneutraal en circulair te maken. Nog tot 2025 zullen 3 calls gelanceerd worden, telkens rond bepaalde thema's. Nu loopt de derde call i.

Afgelopen maand (24-25/04) ging in Hamburg het lanceringsevent van de Lighthouse voor de Baltische Zee en Noordzee door. Dit event was het officiële startschot voor de initiatieven en projecten die de komende jaren binnen de Mission Ocean & Waters zullen ontplooid worden. Dit high level event diende ook om het politieke engagement te verkrijgen op langetermijn, en bijkomende fondsen kan genereren.

Elk instituut en bedrijf kan zijn engagement ook verklaren door de **Mission Charter** te ondertekenen (nu 400 aangemeld). Ook belangrijk in dit proces is om burgers te betrekken en tot actie te krijgen (public engagement).

Bedenkingen van Gert Verreet: Alles moet heel snel gaan; de maatschappelijke kosten om deze doelen te bereiken zullen heel groot zijn. Is daar draagvlak voor? Wat is de rol hierin voor de wetenschap?

8. Citatie-analyse door ECOOM

Jan Mees licht de citatie-indicatoren van het VLIZ toe. VLIZ heeft als statutaire opdracht om jaarlijks de mariene wetenschappelijke output van alle mariene onderzoeksgroepen in kaart te brengen (middelen, publicaties, impact) in het kader van het Compendium voor Kust en Zee. We moeten dit vanaf nu ook doen voor onszelf, ter voorbereiding van de volgende beheersovereenkomst. VLIZ heeft daarom aan ECOOM – de citatiespecialisten – gevraagd om verschillende citatie-indicatoren te berekenen.

De VLIZ **RCR-waarde (Relative Citation Rate)** is 2,56. Een RCR-waarde hoger dan één betekent dat je beter scoort dan de wereldstandaard. Alle MOGs samen hebben een gemiddelde RCR-score van 1,15 (voor de publicaties van 2008-2014). De gemiddeld RCR-waarde van al het Vlaams onderzoek in de levens-, natuur-, technische en sociale wetenschappen in 2019 = 1,25/ Belgisch onderzoek = 1,26. VLIZ scoort dus hoger dan gemiddeld in België op deze indicator.

De VLIZ **NMCR-waarde (Normalised mean citation rate)** is 3,21. Deze indicator houdt ook rekening met het subdomein waarin gepubliceerd wordt (er bestaan nu eenmaal verschillen in de citatiegraad tussen verschillende wetenschappelijke domeinen). Ook hier geldt dat een waarde hoger dan één betekent dat je beter scoort dan de wereldstandaard. Alle MOGs samen hebben een gemiddelde NMCR-score van 1,34 (voor de publicaties van 2008-2014). Ook voor deze indicator scoort VLIZ dus hoger dan gemiddeld in België.

De VLIZ **NMCR/RCR-waarde** is 1,26. Deze geeft aan in welke mate de citatie-impact van de tijdschriften waarin de publicaties verschijnen, in lijn zijn met het desbetreffende onderzoeksveld. Ook hier geldt dat een waarde hoger dan één betekent dat je beter scoort dan de wereldstandaard. Alle MOGs samen hebben een gemiddelde NMCR-score van 1,17 (voor de publicaties van 2008-2014).

Belangrijk om mee te geven: het uitstekend resultaat hangt samen met een beperkt aantal extreem goed geciteerde papers (met name drie papers in verband met het Global Carbon Budget). VLIZ zal deze cijfers verder blijven opvolgen en deze steeds in context blijven plaatsen. Ook zullen we impacttrajecten beschrijven bovenop de cijfers. Gert Verreet vermeldt dat het VLIZ niet enkel kennis en informatie genereert, maar dat ook de data-output veel impact genereert. We moeten nadenken over hoe kun je dat ook in cijfers kan gaan gieten?

9. Varia

Datum en locatie volgende meeting zijn de volgende:

- 06 oktober 2023, Vrije Universiteit Brussel
- 01 december 2023 – voormiddag: een gesloten wetenschappelijke kerngroep (VLIZ – MSO)
- 01 december 2023 – namiddag: open klankbordgroep (VLIZ – InnovOcean Campus).